

عناصر و مفاهیم اثرگذار در

معماری منظر

www.ketab.ir

اتابک صدر خردمند

سرشناسه	:	صدر خردمند، اتابک، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآور	:	عناصر و مفاهیم اثرگذار در معماری منظر / اتابک صدرخردمند.
مشخصات نشر	:	تهران : انتشارات اول و آخر، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۲۳۲ص.: مصور (رنگی)؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۳۲-۶۵۰۸-۹۹-۵
وضعیت فهرست نویسی:	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۲۵-۲۳۲.
موضوع	:	معماری منظر شهری
Urban landscape architecture		
رده بندی کنکره	:	SB۴۷۲/۷
رده بندی دیویی	:	۷۱۲/۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۸۰۱۴۳۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیپا

عناصر و مفاهیم اثرگذار در معماری منظر

مؤلف: اتابک صدر خردمند

ناشر : انتشارات اول و آخر

چاپ اول : ۱۴۰۱

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۸۴۸۰۰ تومان

انتشارات اول و آخر

«عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی»

© حق چاپ محفوظ است. ISBN ۹۷۸-۶۳۲-۶۵۰۸-۹۹-۵

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ی ناشر به هر شکل اعم از نشر یا پخش عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

نشانی: تهران میدان انقلاب، کوچه جنتی (مترو)، بن بست فرسار، پلاک ۳، واحد ۱

تلفن: ۶۶۱۲۷۰۸۳-۶۶۱۲۷۲۶۶

فهرست

۱۲.....	مقدمه کتاب.....
۱۷.....	فصل اول : مفهوم و حقیقت منظر.....
۱۸.....	تولد منظر.....
۱۹.....	واژه منظر در زبان و ادب فارسی.....
۲۰.....	مفهوم منظر در ارتباط با طبیعت و محیط.....
۲۲.....	معنی شناسی واژه لندسکیپ.....
۲۳.....	لندسکیپ و تحولات معماری و شهرسازی.....
۲۵.....	تفسیر لندسکیپ از دیدگاه مینینگ.....
۲۵.....	منظر به عنوان طبیعت.....
۲۶.....	منظر به عنوان زیستگاه و بوم.....
۲۷.....	منظر به عنوان مصنوع (پدیده انسان ساخت).....
۲۷.....	منظر به عنوان یک مسئله.....
۲۸.....	منظر به عنوان زیباشناسی (جلوه زیبایی).....
۲۹.....	تعریف منظر.....
۳۰.....	فرایند شکل گیری منظر.....
۳۱.....	عوامل موثر بر ادراک منظر.....
۳۲.....	ادراک دیداری.....
۳۳.....	ادراک محیطی.....
۳۴.....	زیباشناسی.....
۳۵.....	ارزش های دیداری.....

۳۶.....	آلودگی دیداری منظر.....
۳۷.....	قلمرو نظری معماری منظر.....
۳۷.....	نظریه در علوم طبیعی.....
۳۹.....	تأملات.....
۳۹.....	اهمیت منظر شهری.....
۴۱.....	قرائت متن شهر.....
۴۲.....	آیا توجه به سیمای شهر مهم است؟.....
۴۹.....	فصل دوم : عناصر تشکیل دهنده منظر.....
۵۰.....	زیر ساخت و منظر.....
۵۳.....	زیر ساخت و معماری منظر.....
۵۴.....	زمینه نظری معماری منظر.....
۵۷.....	فرایندها و سیستم‌های منظر.....
۵۹.....	مناظر محلی.....
۵۹.....	عناصر کالبدی سازنده منظر.....
۶۳.....	مصالح بازیافتی در منظر.....
۶۴.....	طبیعت غیر طبیعی.....
۶۷.....	طبیعت منبع الهام.....
۶۸.....	سایت.....
۶۹.....	الگوها و سیمای کلان سایت.....
۷۰.....	بودجه و نگهداری منظر.....
۷۱.....	فرایندهای شهری.....

۷۲.....	معماری منظر در جامعه کنونی.....
۷۳.....	عوامل سازنده منظر شهری.....
۷۵.....	تئپولوژی منظر شهری.....
۷۶.....	منظر به مثابه پوشش کالبد و فعالیت شهری.....
۷۸.....	کاربرد تکنولوژی در معماری منظر.....
۸۰.....	استفاده از مصالح بازیافتی در منظر.....
۸۱.....	استفاده از مصالح بومی در منظر.....
۸۲.....	فرایند شکل‌گیری رسمی منظر.....
۸۷.....	فرایند طراحی در معماری منظر.....
۸۷.....	نقش و اهمیت فضای سبز در طراحی شهری.....
۸۸.....	نقش فضای سبز در کیفیت زندگی شهری.....
۸۹.....	آثار جامعه شناختی.....
۸۹.....	اثرات روحی و روانی فضای سبز بر کیفیت زندگی شهری.....
۸۹.....	میزان سرانه فضای سبز و تأثیر آن به رفاه زندگی شهروندان.....
۹۱.....	اصول طراحی منطقه‌ای.....
۹۲.....	در نظر گرفتن یک دیدگاه سیستمی پویا.....
۹۳.....	معماری منظر در هویت شهری.....
۹۴.....	منظر و پایداری محیط.....
۹۵.....	ویژگی عناصر طبیعی در منظر شهری.....
۹۷.....	فصل سوم: ابزارهای تحلیلی در معماری منظر.....
۹۸.....	رویکردهای ابزارهای تحلیلی منظر.....

- ۹۸..... رویکرد ادراکی و زیباشناسی
- ۱۰۰..... ارزیابی زیباشناسانه منظر LAA
- ۱۰۱..... رویکرد فرهنگی و اجتماعی
- ۱۰۲..... ارزیابی اثر اجتماعی SIA
- ۱۰۳..... روش‌های ارزیابی در SIA
- ۱۰۳..... آنالیز دینفعان
- ۱۰۴..... ارزیابی، نظارت و بررسی اثر مشارکتی
- ۱۰۴..... مدل‌سازی اقتصادی
- ۱۰۵..... رویکردهای نوین در ارزیابی شناسی منظر
- ۱۰۵..... رویکرد پدیدار شناختی
- ۱۰۵..... نگاه تبادل‌ی به تجربه منظر با رویکرد پدیدار شناختی
- ۱۰۶..... رویکرد روان شناختی
- ۱۰۷..... نگاه تکاملی به تجربه منظر در رویکرد روان شناختی
- ۱۰۷..... رویکرد اکولوژیکی
- ۱۰۸..... نگاه کل‌نگر به تجربه منظر در رویکرد اکولوژیکی
- ۱۰۸..... رویکرد معماری منظر به عنوان رفتار فطری
- ۱۱۰..... معماری منظر هنری برای فضا سازی احساسی، مکان سازی و مدیریت حس مکان
- ۱۱۱..... معماری منظر به عنوان مدیریت رفتار با طبیعت و ارتقای کیفیت ادراک در محیط
- ۱۱۲..... معماری منظر تجلی ارزش‌های جمعی و فرهنگی و بیان آرمان‌ها
- ۱۱۴..... رویکردهای محیطی اوایل قرن بیستم و تعریف‌های پیشینیان معماری منظر
- ۱۱۷..... تأثیر علوم رفتاری در معماری منظر و توسعه فضاهای باز عمومی

- ۱۲۱..... عملکرد اکولوژیکی و زیست محیطی
- ۱۲۳..... فضای جنگلی و جنگل دست کاشت
- ۱۲۴..... پارک لندن
- ۱۲۵..... حصارهای پرچینی و علفی
- ۱۲۶..... دیوارها و باغ های دیواردار
- ۱۲۷..... نحوه تجربه و استفاده انسان از مسیرها
- ۱۲۸..... حرکت-تجربه ای پویا از منظر
- ۱۲۹..... زمین و قانون
- ۱۳۰..... استفاده زمین
- ۱۳۳..... فصل چهارم : فضاهای سبز در منظر شهری
- ۱۳۵..... گیاه مناسب، مکان مناسب، فقدان مکان
- ۱۳۸..... کارکرد گیاهان در محیط شهری
- ۱۳۸..... جابجایی گیاه و مراقبت های اولیه در منظر
- ۱۴۰..... حفظ درختان موجود
- ۱۴۳..... طراحی کاشت
- ۱۴۴..... معماری زمین
- ۱۴۸..... معماری کاشت
- ۱۵۰..... کاشت برای فضا سازی
- ۱۵۴..... استفاده از گیاهان برای تلطیف هوا
- ۱۵۶..... اصول طراحی کاشت
- ۱۶۲..... گیاهان و ساختمان ها

گیاهان و ارتفاع ساختمانی.....	۱۶۲
تکرار و ریتم.....	۱۶۵
آغاز فرایند طراحی منظر.....	۱۶۶
ایجاد مناظر زیبا و دلپسند.....	۱۶۶
ایجاد منظر کاربردی.....	۱۶۷
طراحی بسترهای کاشت.....	۱۶۸
طراحی برای دسترسی و گردش.....	۱۶۹
دسترسی وسایل نقلیه و گردش آن‌ها.....	۱۷۰
دسترسی و گردش هاد پیاده.....	۱۷۰
فراهم سازی فضاهای باز برای تعامل اجتماعی.....	۱۷۲
نگهداری و کاربرد پوشش گیاهی موجود.....	۱۷۲
مصالح سخت پایدار.....	۱۷۴
فضاهای سبز پایدار و خدمات اکوسیستمی.....	۱۷۵
راهکارهای استقرار برای یک اکوسیستم فضای سبز جدید.....	۱۷۸
ملاحظات ویژه کاشت درختان در محیط‌های شهری.....	۱۷۸
ارزیابی عرصه کاشت درختان در مناطق شهری.....	۱۷۹
انتخاب گونه گیاهی.....	۱۸۰
عوامل موثر در انتخاب گونه.....	۱۸۱
فصل پنجم : روانشناسی محیط در معماری منظر.....	۱۸۳
فضاهای شهری.....	۱۸۴
درآمدی بر روانشناسی محیطی.....	۱۸۷

۱۸۸.....	تعاریف روانشناسی محیطی.....
۱۸۹.....	ماهیت انسان از دیدگاه رفتارگرایان.....
۱۹۰.....	ماهیت انسان از دیدگاه روانکاوی.....
۱۹۱.....	نظریه‌های رفتاری.....
۱۹۱.....	محیط.....
۱۹۲.....	ادراک محیطی.....
۱۹۳.....	سیمای شهری.....
۱۹۶.....	عناصر سازنده شهر از دیدگاه لینچ.....
۱۹۸.....	زیباشناختی.....
۱۹۹.....	حس مکان.....
۲۰۰.....	دلبستگی به مکان.....
۲۰۲.....	روانشناسی محیط، فضای سبز و سلامت روان.....
۲۰۳.....	زمینه گرایی.....
۲۰۵.....	زمینه گرایی در معماری.....
۲۰۶.....	زمینه گرایی اقلیمی.....
۲۰۷.....	دلایل ایجاد و گسترش روانشناسی محیط.....
۲۰۸.....	رابطه انسان با محیط.....
۲۰۹.....	روانشناسی محیط در معماری.....
۲۱۱.....	روانشناسی عمقی.....
۲۱۲.....	روانشناسی رفتارگرایی.....
۲۱۲.....	روانشناسی گشتالت.....

مقدمه

وقتی می‌پرسیم معماران منظر کجا کار می‌کنند، بسیاری از مردم به حیاط پشتی خود اشاره می‌کنند. اما صحیح‌تر این است که درب جلویی هم نگاهی بیندازیم. منظر هر جای بیرونی است و معماران منظر به چهره زمین در سراسر شهرها، شهرستان‌ها همچنین روستاها شکل می‌دهند. معماری منظر شامل شکل دهی و مدیریت دنیای فیزیکی و سیستم‌های طبیعی است که ما در آن سکونت داریم. معماران منظر طراحی باغ‌ها را انجام می‌دهند اما مهم این است که باغ یا هر فضای دیگر خارجی، در زمینه یا بافتش دیده شود. همه اجزای زندگی به هم وابسته هستند و منظر جایی است که آنها گردهم می‌آیند. معماری منظر برای خلق مکان‌ها، هنر و علم را به هم می‌آمیزد. هنر با استفاده از طرح‌ها، مدل‌ها، تصویر سازی رایانه‌ای و زمینه برای منظر چشم‌انداز ایجاد می‌کند. عناصر طراحی مانند خط، شکل، بافت و رنگ برای ایجاد این تصاویر به کار می‌رود و فرایندها به طراحان اجازه می‌دهد در عین برقراری ارتباط با مخاطبان بتوانند مکان را برای انجام فعالیت بر روی آن مجسم کنند. معماران منظر به طور فزاینده‌ای نقش مهمی در مسائل بزرگ امروز ما (مانند برخورد با تغییر آب و هوا و ایجاد جوامع پایدار) ایفا می‌کنند. آن‌ها بر روی بازسازی شهری و طرح‌های جامع، مقابله با خطرات زیست محیطی، طراحی سایت المپیک و ایجاد میدان‌های عمومی، پارک‌ها و خیابان‌ها که ما از آنها استفاده می‌کنیم، کار می‌کنند. معماری منظر به طور روزافزون، نیازمند رهبرانی فطری است که بتوانند دانش گسترده خود را برای هدایت پروژه‌های بزرگ به کار گیرند. با این حال هنوز هم فرصت‌های بسیاری برای ایجاد تغییرات قابل توجه در مقیاس کوچک‌تر وجود دارد. به دلیل وسعت باورنکردنی زمینه، به

سادگی نمی‌توان تعریف کوتاه و رضایت بخشی از معماری منظر ارائه کرد که اگر آن را نقص نبینیم، قدرت بزرگ معماری منظر محسوب می‌شود. برای کسی که همزمان به دنبال تنوع و چالش است و درباره هر آنچه دنیای اطراف ما را می‌سازد کنجکاو است، معماری منظر یک حرفه ایده آل محسوب می‌شود.

در به اصطلاح دنیای توسعه یافته، زندگی در شهر و نگاه شهری ما سبب جدایمان از دنیای اطراف شده است. بسیاری از ما مشاهده‌گران غیرفعالی هستیم که از خانه، ماشین، آزمایشگاه و از طریق لنز دوربین عکس برداری و فیلم برداری یا از طریق صفحات تلویزیون، فضای مجازی دنیا را می‌بینیم. همزمان برخی دیگر جذابیت‌های فوق العاده مکان‌های بکر یا طبیعی را مشاهده می‌کنند، زیرا این مکان‌ها تجارب عمیق زیبایی و تعالی را به وجود می‌آورند و به یک معصومیت ذاتی بر می‌گردند، ویژگی که انسان را قادر می‌سازد تا حداقل برای یک لحظه بر فشارهای زندگی روزمره خود فائق آید. با دوری گزیدن از ارتباطات متقابل و مستقیم با منظر، سرنوشتمان را در دستان خود گرفته‌ایم. از ابزارهای فنی قدرتمند برای شکافتن اتم و مهندسی ژنتیک استفاده می‌کنیم، اما هیچ تصویری از این که چنین مسئله‌ای ما را به کجا می‌کشاند، نداریم. با آنکه فناوری، بالقوه این توانایی را دارد که سرنوشت جهان و مسیر تکامل را به طور برگشت ناپذیری تغییر دهد، در تلاش برای کشف رمز و رازهای بیشتر، هنوز به خطر پیشرفت فناوری توجه نداریم.

منظر دانش گسترده‌ای است و تجربه زیستی ما ایرانیان در پیوند با محیط سخت و سازنده پیرامونمان به تمدنی دیرپا و ویژه انجامیده است، تمدنی که هنوز گوشه‌های ناشناخته و پوشیده فراوانی برایمان دارد. با این همه، منظر به مثابه دانش در ایران زمین هنوز نوپا است